

Geneza

Na mocy ustawy sukcesyjnej z 1138 r., popularnie zwanej Statutem Krzywoustego, Polska została podzielona na dzielnice.

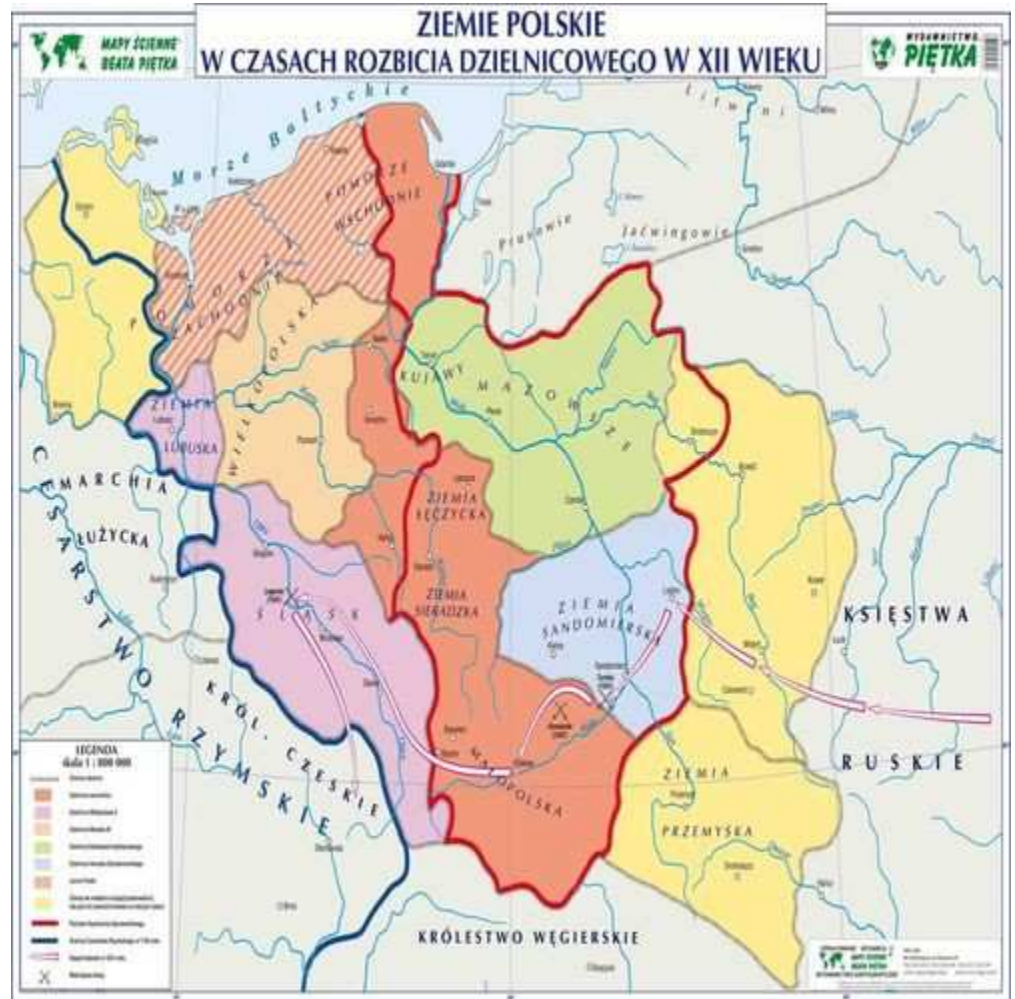
Władysław (najstarszy) otrzymał Śląsk, po nim mieli tam rządzić jego synowie, wnukowie i następni potomkowie.

Bolesław otrzymał Mazowsze z Kujawami

Mieszko - Wielkopolskę

Henryk - ziemię sandomierską

Kazimierz nie otrzymał nic, być może ojciec przeznaczył go do stanu duchownego, a być może dlatego, że urodził się dopiero po śmierci Krzywoustego.

Okres rozbitcia - sytuacja w Polsce

Najważniejsza była jednak dzielnica senioralna - ziemia krakowska (Małopolska) oraz łęczycko - sieradzka, gdzie mieszkała królowa wdowa. Tą dzielnicą władał także senior - czyli najstarszy książę z rodu Piastów, zgodnie z wolą Krzywoustego. Senior miał także zwierzchnictwo nad Pomorzem, decydował o wojnie i pokoju, polityce zagranicznej i mianował biskupów.

Żaden z braci nie był jednak zadowolony z postanowień ojca. **Władysław** dążąc do pełni władzy rozpoczął kilkuletnie walki z młodszymi braćmi, co zakończyło się dla niego klęską za złamanie postanowień ojcowskich i wygnaniem, stąd jego przydomek Wygnaniec.

Bolesław Kędzierzawy walczył z Niemcami, których o pomoc w odzyskaniu tronu poprosił Władysław. Stracił Śląsk na rzecz synów Wygnaniec. Został też zmuszony do złożenia hołdu poddańczego cesarzowi Fryderykowi Barbarossie i zapłacenia ogromnego okupu.

Po śmierci Bolesława seniorem został **Mieszko** możnowładcy obalili go z tronu krakowskiego i powołali najmłodszego z synów pogrobowca **Kazimierza**¹. Tak zasada senioratu została znów złamana. Po jego śmierci tron w Krakowie objął jego syn Leszek Biały, choć Mieszko jeszcze żył.

¹ Pogrobowiec - dziecko urodzone po śmierci ojca, w średniowieczu stosowano czasami tę nazwę jako przydomek władców

Leszka Białego zamordowano na wiecu i zasada senioratu całkowicie upadła. W każdej z dzielnic władali potomkowie Krzywoustego. Dzielnice rozdrabniały się jeszcze bardziej, gdyż każdemu z synów trzeba było zapewnić ziemię. Władza Piastów stawała się coraz słabsza. Rozpoczął się okres rozbicia dzielnicowego trwający prawie 200 lat, który zakończył dopiero **Władysław Łokietek** koronując się na króla w 1320 r.

ZADANIE DLA DOCIEKLIWYCH

Oblicz ile lat trwało rozbicie dzielnicowe.

Skutki rozbicia dzielnicowego

W tym okresie kraj znalazł się w obliczu silnych zagrożeń zewnętrznych ze strony Niemiec, wzrosło znaczenie możnowładztwa i wyższego duchowieństwa. Książęta nie współpracowali ze sobą, co osłabiło znacząco władzę. Brandenburgia zajęła ziemię lubuską, a księstwa śląskie uzależniły się od władzy Czechów. W 1226 roku Konrad Mazowiecki sprowadza na ziemie polskie Krzyżaków, którzy staną się zagrożeniem na następne stulecia. W 1241 roku kraj przeżywa najazd Tatarów (krwawa bitwa pod Legnicą).

Bitwa pod Legnicą [źr. Wikimedia Commons 1](#)

Był to też czas rozwoju gospodarczego i przemian społecznych:

- w rolnictwie zastosowano trójpolówkę² i nowocześniejsze narzędzia,
- lokowano miasta, co powodowało rozwój osadnictwa,
- wykształciły się samorządy wiejskie (urząd sołtysa),
- powstał ogólny zbiór reguł feudalnych.

Podczas tej bitwy zginął Henryk Pobożny, który podjął dzieło jednoczenia państwa polskiego. Jego śmierć zahamowała ten proces na blisko 100 lat.

Historycy spekulują na temat użycia przez Tatarów nowej techniki walki - broni chemicznej. Pisze o tym Jan Długosz w swej kronice, gdzie niby to z zatkniętej na włóczni "głowy" buchało coś w rodzaju pary czy dymu o okropnym zapachu, od którego żołnierze ślaniali się na nogach i tracili siły.

² Trójpolówka - sposób uprawy roli polegający na podzieleniu ziemi na trzy części, dwie uprawiano a jedna była ugorowana, tzw. "odpoczywanie ziemi"